

Het koopgedrag van de consument

Auteur(s):

A.H.J. den Reijer

Deze rubriek wordt maandelijks samengesteld door Robert-Paul Berben, Ronald Bosman, Ard den Reijer en Ad Stokman van De Nederlandsche Bank. A.H.J.den.Reijer@dnb.nl

Verschenen in:

ESB, 90e jaargang, nr. 4451, pagina 44, 28 januari 2005

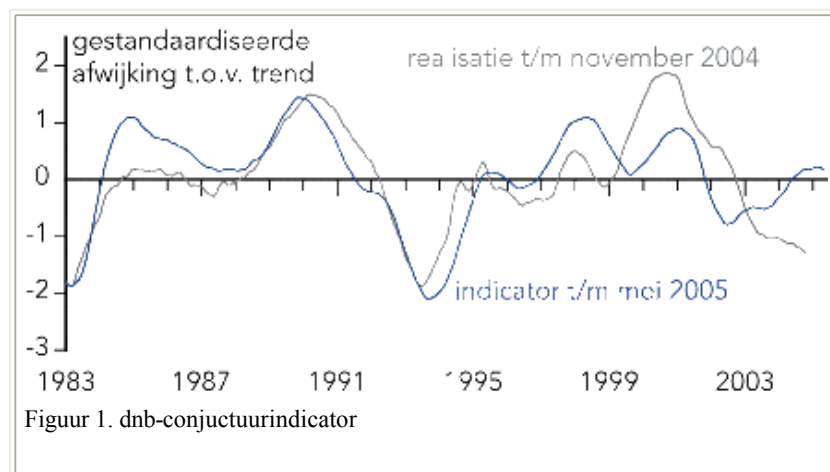
Rubriek:

Dnb-indicator

Trefwoord(en):

Het koopgedrag van de Nederduitse consument houdt vooralsnog geen gelijke tred met de aantrekkende conjunctuur. Hoe lang nog?

figuur 1 De mondiale economische expansie bedroeg in 2004 ongeveer 5 procent, wat historisch gezien hoog is. De Nederlandse conjunctuur lijkt maar niet aan te kunnen pikken bij de wereldconjunctuur (zie figuur 1). De relatief internationaal georiënteerde voorlopende indicator laat sinds geruime tijd een opgang zien, die zich niet vertaalt in de realisatiereeks. Op zich is dat verwonderlijk, omdat Nederland een kleine open economie is en daarmee heel gevoelig voor externe ontwikkelingen. Dit beeld wordt bevestigd in een empirische studie, waarin wordt aangetoond dat de wereldconjunctuur de dominante factor is in de cyclische ontwikkeling van de geavanceerde industrielanden en voor Nederland een kleine tweederde van de economische groeicycli verklaart (Ayhan Kose et al., 2003).

Het conjuncturele beeld voor de ons omringende landen is dat België en Frankrijk in termen van bbp-volume-groei de afgelopen drie jaar door een minder diep dal zijn gegaan dan het eurogebied, terwijl het omgekeerde geldt voor Nederland en Duitsland. Voornamelijk de Duitse investeringen in 2001 en 2002 en de Nederlandse in 2002 en 2003 zijn fors achtergebleven bij die van het eurogebied (zie tabel 1). Bovendien bleef de consumptie in Nederland en Duitsland de afgelopen twee jaren achter bij die van het eurogebied, terwijl de bestedingen in België en Frankrijk juist robuust bleken.

De Nederduitse consument hield de hand op de knip

Waarom bleven de Nederduitse consumentenbestedingen de afgelopen jaren achter bij de aantrekkende wereldconjunctuur? De ontwikkelingen van de afgelopen jaren, zoals de sluipkrach op de aandelenmarkten, de gematigde huizenprijsstijgingen en mede daardoor het wegvallen van de mogelijkheid tot overwaardeverzilvering, zijn nog zichtbaar in de vermogenspositie van de Nederlandse huishoudens. Een mogelijk additionele verklaring is dat in beide landen veel ingrijpende maatregelen zijn aangekondigd en gedeeltelijk al geïmplementeerd, [tabel 1](#) [tabel 2](#) die de consument op korte termijn direct in de portemonnee treffen. De consument schrikt daarvan en doorziet niet meteen dat financiële consolidatie op lange termijn een solide fundament waarborgt voor de collectieve financiën en de pensioenvoorzieningen en dat structurele hervormingen op middellange termijn het economische groeipotentieel versterken. De financiële consolidatie uit zich in stijgende woonlasten, toegenomen pensioenpremies en oplopende kosten voor de zorg.

Tabel 1. Consumptieve bestedingen door huishoudens, volume, procentuele mutaties ten opzichte van vorige overeenkomstige periode

2001	2002	2003	2004a
------	------	------	-------

België	0,6	0,3	2,2	2,3
Duitsland	1,7	-0,7	0,0	-0,6
Frankrijk	2,9	1,8	1,7	2,1
Nederland	1,4	1,2	-1,0	0,5
Eurogebied	1,9	0,6	1,0	1,1

A gemiddelde eerste drie kwartalen

Tabel 2. Investerings van bedrijven, procentuele mutaties ten opzichte van vorige overeenkomstige periode

	2001	2002	2003	2004a
België	1,8	-3,7	-0,8	2,7
Duitsland	-4,7	-6,8	-1,4	-0,2
Frankrijk	2,5	-2,5	-0,9	3,2
Nederland	-1,3	-5,8	-3,7	2,5
Eurogebied	-0,4	-2,7	-0,5	2,0

A gemiddelde eerste drie kwartalen

De Duitse consument sombert vanwege de structurele hervormingen van de sociale welvaartstaat (Schröders Agenda 2010), de hervormingen van de arbeidsmarkt (zoals het dit jaar geïmplementeerde Hartz IV) en de bezuinigingen om de overheidsfinanciën te consolideren en daarmee binnen de normen van het Stabiliteitspact te brengen. Bovendien vreest Duitsland weglekkende werkgelegenheid naar de op een steenworp afstand liggende onlangs toegetreden buurlanden.

Nu de pijnlijke maatregelen inmiddels bekendgemaakt of genomen zijn, kunnen consumenten de producenten wellicht volgen in hun positievere beoordeling van de nabije toekomst. Als dat gebeurt, zal de Nederlandse economie dit jaar weer boven het Europese gemiddelde gaan presteren.

Ard den Reijer

Literatuur

Ayhan Kose M., C. Ortrok & C.H. Whiteman (2003) International Business Cycles: World, Region, and Country-Specific Factors. *American Economic Review*, 93(4), 1216-1239.